

Povinnosti občanov pri ochrane pred požiarmi

Tento informačný leták zhŕňa najdôležitejšie povinnosti občanov na úseku ochrany pred požiarmi (ďalej len OPP), ktoré pre nich vyplývajú z rôznych platných predpisov.

I. Ustanovenia zákona o ochrane pred požiarmi (výňatky zo zákona NR SR č. 314/2002 Z.z. v platných zneniach)

Vymedzenie niektorých pojmov (časť § 2.)

(1) Požiar je každé nežiaduce horenie, pri ktorom sú bezprostredne ohrozené životy alebo zdravie fyzických osôb alebo zvierat, majetok alebo životné prostredie, pri ktorom vznikajú škody na majetku, životnom prostredí, alebo ktorého následkom je zranená alebo usmrtená fyzická osoba alebo zviera.

Fyzická osoba je povinná – skrátená verzia – § 14, ods. (1)

- a) zabezpečiť, aby sa pri uskutočňovaní stavby a pri jej užívaní, ako aj pri zmene v užívaní, riešili a dodržiavali požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť stavby,
- b) konať tak, aby nedošlo k vzniku požiaru pri prevádzkovaní palivových spotrebičov, elektrotepelných spotrebičov, zariadení ústredného vykurovania a iných spotrebičov, pri skladovaní, ukladaní a pri používaní horľavých látok a pri manipulácii s otvoreným ohňom a dodržiavať vyznačené zákazy a plniť príkazy a pokyny týkajúce sa ochrany pred požiarmi,
- c) obstarávať a inštalovať v objektoch, zariadeniach a priestoroch, so zreteľom na nebezpečenstvo vzniku požiaru, požiarne zariadenia, ďalšie hasiace látky, vecné prostriedky ochrany pred požiarmi a prevádzkovať ich v akcieschopnom stave, zabezpečovať vykonávanie ich kontroly a údržby,
- d) umožniť kontrolným skupinám vykonávať v rodinných domoch okrem bytov a v iných stavbách okrem bytov vo vlastníctve alebo užívaní fyzických osôb, preventívne protipožiarné kontroly a odstrániť zistené nedostatky,
- e) dodržiavať zásady protipožiarnej bezpečnosti pri činnostiach spojených so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru alebo v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru,
- f) strieť umiestnenie signalizačného alebo poplachového zariadenia slúžiaceho na účely ochrany pred požiarmi za primeranú náhradu, ustanovenia osobitných predpisov o náhrade škody týmto nie sú dotknuté,
- g) oznámiť bez zbytočného odkladu príslušnému okres. riaditeľstvu požiar, ktorý vznikol v objektoch, priestoroch alebo na veciach vo vlastníctve alebo užívaní,
- h) zabezpečovať pravidelné čistenie a kontrolu komínov, zabezpečiť odborné preskúšanie komínov osobami s odbornou spôsobilosťou,
- i) dodržiavať technické podmienky a požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri inštalácii a prevádzkovaní palivových, elektrotepelných spotrebičov a zariadení ústredného vykurovania a pri výstavbe a používaní komínov a dymovodov,
- j) prevádzkovať technické a technologické zariadenia z hľadiska ich protipožiarnej bezpečnosti podľa pokynov výrobcu a podmienok prevádzkovania a kontroly,
- k) dodržiavať pri manipulácii s horľavými látkami a horenie podporujúcimi látkami, s technickými prostriedkami obsahujúcimi horľavé látky alebo horenie podporujúce látky, ako aj pri ich ukladaní a skladovaní, požiadavky protipožiarnej ochrany, ktoré sú ustanovené v príslušných predpisoch,
- l) uchovávať a predkladať kontrolným skupinám obce potvrdenia o vykonaní odborného preskúšania komína a kontroly požiarotechnických zariadení,
- m) umožniť orgánom štátneho požiarneho dozoru vykonanie potrebných úkonov pri zisťovaní príčin vzniku požiarov,
- o) zabezpečovať plnenie opatrení v súvislosti s prevádzkovaním stavieb z hľadiska protipožiarnej bezpečnosti, ktoré sú vo vlastníctve osoby, pri ich prenájme, ak sa s nájomcom o rozsahu plnenia opatrení nedohodne inak

Fyzická osoba nesmie – § 14, ods. (2)

- a) fajčiť alebo používať otvorený plameň na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru,
- b) vypaľovať porasty bylín, kríkov a stromov,
- c) zakladať oheň v priestoroch alebo na miestach, kde môže dôjsť k jeho rozšíreniu,
- d) vykonávať činnosti, na ktorých výkon nemá osobitné oprávnenie alebo odbornú spôsobilosť, ktoré sa z hľadiska protipožiarnej bezpečnosti vyžadujú na ich vykonávanie podľa osobitných predpisov,
- e) poškodzovať, zneužívať alebo sťažovať prístup k požiarным zariadeniam alebo k vecným prostriedkom na ochranu pred požiarmi či k uzáverom rozvodných zariadení, najmä elektrickej energie, plynu alebo vody,
- f) vyvolať bezdôvodne požiarne poplach, privolať bezdôvodne hasičskú jednotku alebo zneužiť linku tiesňového volania.

II. Všeobecné preventívne opatrenia

K zabráneniu vzniku požiaru je povinnosťou všetkých občanov dodržiavať najmä nasledovné opatrenia ochrany pred požiarmi:

1. Nefajčiť a nemanipulovať s otvoreným ohňom na požiarne-nebezpečných miestach – pivničné priestory, posteľ, podkrovie, zaprášené priestory, atď.
2. Udržiavať čistotu a poriadok vo všetkých priestoroch budovy.
3. Udržiavať vždy voľné únikové cesty (schodisko) a východy.
4. Udržiavať vždy voľný prístup k hlavným vypínačom a rozvodným skriniam elektriny, uzáverom plynu a vody, ktoré musia byť aj viditeľne označené.
5. Ani nepoužívané zásuvky nezapratat žiadnymi, najmä horľavými látkami.
6. Horľavé látky neskladovať v blízkosti tepelných zdrojov, kotlov, sporákov a rozvodných skrií el. energie.

7. Trvale nepripájať najmä výkonné elektrické spotrebiče pomocou predžlovačky a rozbočovača.
8. Nepoužívať poškodené elektrické alebo iné zariadenie (aj uvoľnené vypínače a zásuvky, resp. drôty v nich, môžu zapríčiniť vznik požiaru z dôvodu takzvanému prechodovému odporu. Ak tieto smrdia, prskajú, zahrievajú sa, dajte ich neodkladne opraviť, resp. vymeniť).
9. Nevykonávať neodborné zásahy do elektrických a iných zariadení. Zabezpečte odborné odstránenie zistených závad na elektrických, plynových a iných technických zariadeniach.
10. V pivniciach, skladoch paliva, sena či v podkrovi nepoužívať netypizované spotrebiče, osvetľovacie telesá bez ochranného krytu a neinštalovať bez elektrikára žiadne vedenia a provizória. Predžlovacie káble používať iba pri krátkodobej práci, nikdy na trvalé zapojenie spotrebičov.
11. Zváranie, manipuláciu s horľavinami, otvoreným ohňom na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom možnosti vzniku požiaru vykonávať len po zahlásení správcovi, resp. majiteľovi obytných domov.
12. Používané spotrebiče (okrem výrobcom povolených – sú najmä chladničky, mrazničky) neponechať v činnosti bez dozoru – aj pohotovostný stav spotrebičov (televízor, rádio, prehrávače, mikrovlnná rúra, atď.) môže zapríčiniť vznik požiaru – časti spotrebičov ostávajú pod napätím a môžu sa pokaziť, skratovať aj v pohotovostnom režime.
13. Pred odchodom z budovy, domu, bytu, zaisťiť ich požiarne nezávadný stav s nasledovnými opatreniami: vypnúť všetky el. zariadenia, ktoré sa nedajú ponechať v činnosti bez dozoru, uzatvoriť privody horľavých látok, odstrániť horľavé odpady, uzatvoriť všetky uzávery, vrátane okien.
14. Pri práci s horľavými kvapalinami postupovať zvlášť opatrne, nefajčiť a nepoužívať otvorených oheň. V uzatvorených priestoroch zabezpečiť dostatočné vetranie a vzniknuté odpady uskladniť na bezpečnom mieste – minimálne v kovovej uzatvárateľnej nádobe.
15. Pri manipulácii s prchavými horľavými látkami prednostne používať ošatenie z prírodných vlákien, u šiat z umelých vlákien dochádza k výbojom statickej elektriny, ktoré môžu zapáliť horľavé výpary (existujú prípady).

III. Ďalšie povinnosti občanov

Skladovanie horľavých kvapalín (Vyhláška MV SR č. 96/2004 Z.z.)

§ 11 Garáže

- (1) V jednotlivých garážach uskladniť max. 40 l paliva pre osobné auto a nižšie a max. 80 l paliva pre nákladné auto a autobus.
- (2) V radovej garáži na jedno státie osobného auta a nižšie max. 20 l paliva, pre jedno státie nákladného auta a autobusu max. 60 l
- (3) Okrem paliva, je v garáži na jedno státie možné uskladniť horľavé kvapaliny všetkých tried nebezpečnosti, pre osobné auto a nižšie max. 10 l a pre nákladné auto a autobus max. 20 l.

§ 15 Stavba vo vlastníctve alebo v užívaní fyzickej osoby

- (1) V stavbe vo vlastníctve alebo v užívaní fyzickej osoby možno ukladať najviac 200 l horľavých kvapalín všetkých tried nebezpečnosti; to sa nevzťahuje na bytový dom a stavbu na dočasné ubytovanie.
- (2) V byte a v príslušenstve bytu možno ukladať max. 5 l horľavých kvapalín.
- (3) V suterénnej miestnosti obytného domu sa môže pre každý byt ukladať:
 - a) na účely lokálneho vykurovania najviac 100 l kvapalného paliva len v prepravnom obale oddelene od pevného horľavého materiálu a paliv; objem prepravného obalu môže byť najviac 50 l,
 - b) 20 l horľavých kvapalín všetkých tried nebezpečnosti; z toho 5 l môže byť v rozbitnom obale.

§ 16 Horľavé kvapaliny sa nesmú ukladať:

v nebytovom priestore; v spoločných častiach a v spoločných zariadeniach bytového domu; v komunikačnom priestore; v zhromažďovacom priestore, na streche a povale domu a bytového domu, v únikovej ceste stavebne oddelenej od iného priestoru - schodisko.

Horľavé kvapaliny v rozbitných nádobách skladujte na vhodnom mieste, podľa možnosti v nižšej polohe (zabezpečte proti náhodnému spadnutiu a rozbitiu).

Používanie tepelných spotrebičov a komínov (vyhl. MV SR č. 401/2007 Z.z.)

1. Spotrebiče používať v bezpečnej vzdialenosti od horľavých predmetov tak, aby v smere sánania tepla spotrebič nemohol zapáliť okolité horľavé predmety. Vzdialenosť od horľavých predmetov musí byť min. v smere sánania - výfuku 100 cm, na ostatné strany 30 cm. Teplotu predmetov okolo spotrebiča musí vydržať priložená dľa (cca 60 °C).
2. Dbať na to, aby sa na spotrebič nemohli zosunúť okolité predmety.
3. Spotrebič postavený na horľavé predmety vybudovať tepelne izolačnou a nehorľavou podložkou.
4. Pri náhodnom spadnutí dajte spotrebič pred ďalším uvedením do prevádzky prekontrolovať odborne spôsobilej osobe. Zákaz neodbornej opravy a zásahu do spotrebičov.

- Pred odchodom z bytu a domu včas vypnúť spotrebiče (doba na vychladnutie), ktoré sa nedajú ponechať v činnosti bez dozoru.
- Neponechať zapnutý spotrebič v prevádzke bez dozoru (okrem výrobcom povolených vyhrievačov), varič nepoužívajte na vyhrievanie ovzdušia. Prevádzkovateľ spotrebiča sa okrem tu uvedených musí oboznámiť aj s výrobcom vypracovaným návodom na obsluhu.
- Kontrolovať stav telesa spotrebičov, prírodnej šnúry a vidlice. Mechanické poškodenie alebo prasknutie, stvrdnutie prírodnej šnúry dať odborné opraviť. Nepoužívať chybný spotrebič. Nepoužívajte netyrizované spotrebiče a neopravujte spotrebiče, ak nie ste elektrikár.
- Dymovody je potrebné upevniť tak, aby sa náhodne a samovoľne neuvolnili, jednotlivé časti ak nie sú zaistené, sa zasúvajú do seba min. na 0,4 násobok priemeru, resp. na 60 mm. Pripojenie na komin musí byť najbližším smerom a min. 10% stúpaním. Dymovod dlhší ako 2 metre musí byť pevne kotvený a ak prechádza cez horľavé materiály izolovaný tak, aby sa okolité látky nezahrievali na viac ako 85 °C. Dymovod musí byť od horľavých stavebných prvkov vo vzdialenosti min. 150 mm do bokov a 300 mm nad alebo pod dymovodom – dá sa zabezpečiť ochrannou clonou z nehorľavého materiálu s hrúbkou min. 3 mm.
- Komin musí byť preskúšaný pred pripojením palivového spotrebiča na komin, zámenou lokálneho palivového spotrebiča na ústredný zdroj tepla alebo etážový zdroj tepla, zmenou druhu paliva a po stavebných úpravách na telese komína odborné spôsobilou osobou – kominárom s platným osvedčením.
- Priebežnú kontrolu a čistenie, v rozsahu ustanovení uvedenej vyhlášky, zabezpečte aspoň pred začatím vykurovacej sezóny. Interval kontrol platí pre kominu na tuhé palivá 1x za 4 mes. a pre plynové 1x za 12 mesiacov.
- Priebežné kontroly už nemusia vykonávať odborné spôsobilý kominár, môže vykonať majiteľ budovy sám, resp. poverená a vyškolená osoba, ale o kontrole a čistení musí vystaviť potvrdenie podľa prílohy vyhlášky.

Kontrola kotlov, vykurovacích systémov a klimatizácie (Zákon NR SR č. 17/2007 Z.z.)

Tento zákon ustanovuje postupy a intervaly pravidelnej kontroly kotlov, vykurovacích sústav a klimatizačných systémov v nevýrobných budovách.

Tento zákon sa vzťahuje na kotly s výkonom od 20 kW vrátane v nevýrobných priestoroch, určené na vykurovanie priestorov a prípravu teplej úžitkovej vody.

Používanie plynových spotrebičov a propán-butánu (napr. STN 07 8304)

- PB fľaša môže mať objem max. na 15 kg PB plynu a fľaša musí byť umiestnená min. vo vzdialenosti 1 m od všetkých zdrojov tepla.
- Max. jedna 15 kg PB fľaša môže byť inštalovaná vo vnútri objektu pre jednu bytovú jednotku, inak musí byť inštalovaný mimo obytných priestorov. V obytných domoch, v jednom vchode môže byť PB plyn v súčte max. 150 kg.
- Teplota fľaše nemôže prekročiť +40 °C od zdrojov tepla (aj slnko).
- Plynový spotrebič používať iba v priestoroch s dostatočnou výmenou vzduchu.
- Plynový spotrebič musí byť umiestnený len na nehorľavý, tepelne izolačný podklad, ktorý presiahne obrys spotrebiča na každej strane min. 10 cm.
- Hadica plynového vedenia musí byť pripevnená na ostatné časti zariadenia pásovou príchytkou (nie drôtom). Nesmie byť prekrútená, namáhaná a priláčená na ostré hrany a kovové predmety. Neťaháť tesne pri vibrujúcich predmetoch (práčka, chladnička).
- Pred uvedením do činnosti kontrolovať tesnosť spojov penotvorným roztokom (nie plameňom), stav ventilu, hadice (popraskanosť) a stav spotrebiča.
- Hadica musí byť chránená proti poškodeniu (mechanickému, tepelnému, chemickému) – nešliapať po nej, nič na ňu neprikladať a neviest' na miestach, kde vám bežne môžu spadnúť na hadicu predmety (dielnička, garáž).
- Plameň musí byť modrastý, nesmie blikotať a musí plynule horieť.
- Pred opustením bytu – domu vypnúť spotrebič a pri dlhšej neprítomnosti v byte a dome uzavrieť aj ventil PB fľaše, resp. prírodnej rúry.
- Pri zistení poruchy, závidy, zápachu a nezvyčajných javov zariadenie ihneď vypnúť a zabezpečiť odborný servis.
- Plynová fľaša musí byť zabezpečená proti prevrhnutiu a nemôže byť umiestnená v komunikačných, zhromažďovacích a spoločných priestoroch.
- S fľašami zaobchádzať opatrne, nehádzať a gúľať po plášti. Poškodené fľaše ihneď vrátiť do predajne. Ventily otvárať a zatvárať zľahka.
- V prípade ohrozenia požiarom či iným nebezpečenstvom fľašu uzavrieť a vymiesť do bezpečia.

IV. Postup v prípade požiaru

- Na mieste požiaru a v blízkom okolí volaním „HORI“ oznámiť vznik požiaru (nesnažte sa sami hasiť väčší požiar, môžete sa zraniť alebo rozšíriť požiar).
- Vypnúť elektrické zariadenia hlavným vypínačom, uzatvoriť prívod plynu. Každý by mal presne poznať umiestnenie hlavných vypínačov a uzáverov vlastnej alebo užívanej stavby.
- Hasiť požiar všetkými vhodnými prostriedkami (piesok, voda, hydrant, hasiaci prístroj, mokrá handra).
- Zahlasiť požiar hasičskej jednotke, **presne uviesť čo horí, kde horí a kto zahlasuje (aj telefónne číslo odkiaľ voláte)**. Pri telefonickom zahlasení požiaru (alebo úrazu) nezložte telefón ako prvý, musia od vás dostať všetky dôležité údaje a môžu vám pomôcť. Dajte telefón na hlasitý odposluch.
- Bez ohrozenia vlastného zdravia lokalizovať vzniknutý požiar, odnášať horľavé látky z blízkeho okolia požiaru a vynášať do bezpečia horľavé látky a plynové fľaše aj z bezprostredne ohrozených priestorov.

- Pri záchranných prácach nepodceňujte zadymené priestory. Pri požiaroch vznikajú jedovaté a výbušné plyny, najmä vo vnútorných priestoroch. Nevchádzajte do nebezpečne zadymených priestorov. Zatvorené dvere pred otvorením preverte, či nie sú nadmerne prehriate (opatrným dotykom kľučky či dverí). Zatvorené dvere otvárate z boku, s čiastočnou ochranou steny, kvôli ochrane pri náhodnom výbuchu nahromadených plynov.
- Z ohrozených priestorov sa ľudia odoberú na voľné priestranstvo pred budovu, na dostatočnú vzdialenosť od budovy, aby nestážovali príjazd a prácu hasičov.
- Ak je podozrenie, že ostali ľudia, resp. nebezpečné látky (plynová fľaša, horľavé kvapaliny, jedovaté látky, elektrický prúd) v požiarom zachvátených a ohrozených priestoroch, túto skutočnosť neodkladne oznámte hasičom.
- Zakazuje sa komukoľvek rušiť prácu hasičov akýmkoľvek spôsobom.

Zásady účinnej a bezpečnej evakuácie:

- Zvláštnu pozornosť venujte matkám s deťmi, osamelým, starým a zdravotne postihnutým, najmä imobilným občanom, najmä v bytových domoch. Pomocou ďalších občanov zabezpečte podľa možnosti priame vyzoomenie a evakuáciu týchto občanov.
- V zadymených priestoroch sa snažte pripraviť mokrá handru a dýchajte cez ňu – čiastočne absorbujú nebezpečné plyny – resp. pri úniku mokrú deku, ktorá vás čiastočne ochráni pred sálavým teplom a plameňom.
- V bytových domoch podľa možnosti informujte ostatných nájomcov priamo (zabúchaním na dvere) o vzniku nebezpečnej udalosti.
- Pri evakuácii podľa možnosti – bez ohrozenia vlastného zdravia – prekontrolujte priestory (aj ohrozené), či tam neostali ľudia. Prehliadku zadymených a ohrozených priestorov nerobte sami.
- Pred opustením bytov všetky dvere a okná zatvorte, ale neuzamykajte. V schodisku bytových domov otvárate okná a zabezpečte jeho vetranie.
- Nezdružujte sa zbieraním osobných vecí, zoberte si so sebou iba veci, ktoré vám pomôžu pri úniku (napr. hrubšie mokré tkaniny proti sálavému teplu a plameňom, mokrá handra cez ústa – čiastočná ochrana proti plynom).
- Dvere do uzatvorených priestorov otvárate opatrne a z boku – nahromadené plyny za dverami po otvorení dverí môžu vybuchnúť. Pred otvorením dverí sa najprv presvedčte či nezachvátil požiar aj priestor za zatvorenými dverami (unikajúci dym, zvýšená teplota dverí, kľučky).
- Nepoužívajte výťah kvôli možnosti výpadku elektrického prúdu, pre možné skraty elektrickej inštalácie môže výťah pri požiari zlyhať.
- Rozvážne opustite priestory určené na evakuáciu a postupujte podľa pokynov osôb určených na organizovanie evakuácie, resp. hasičov. Nevyvolávajte paniku.

Majte na zreteli, že v prípade vzniku požiaru, najmä s ujmom na zdraví a vzniku väčších materiálových škôd, vyšetrovateľom zistené nedodržovanie predpisov OPP môže mať trestnoprávne dôsledky a môže priniesť zníženie poistného plnenia z uzavretej poisťky.

V PRÍPADE POŽIARU A NÚDZE VOLAJTE: 112 **Integrovaný záchranný systém**

Pri oznámení núdzovej udalosti nikdy nezložte telefón ako prvý!
(aby záchranné jednotky od vás dostali informácie pre kvalitnú a rýchlu zásahu)

HASIČSKÁ JEDNOTKA: 150, Filákov – 43 81 350, Lučenec – 43 33 805
ZÁCHRANNÁ SLUŽBA: 155, 43 26 444, 43 81 790
POLICAJNÝ ZBOR: 158, 43 81 333

Požiar (aj uhasený) ste zo zákona povinný oznámiť na:

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru,
Novomeského 3, 98401 Lučenec – 047/43 33 805

Pre zlepšenie prevencie a obmedzenie opakovaného vzniku aj na:

sekretariát Mestského úradu Filákov – 047/43 81 001

Dôležité telefónne čísla

ELEKTRIKA – 0800/159 000 – hlásenie porúch
(zákaznícke centrum – 0906/252 525, 0850/111 468)

PLYN – 0850/111 727 – hlásenie porúch
(zákaznícke centrum – 0850/111 363)

VODA – 0850/111 234 – hlásenie porúch
(zákaznícke centrum – 048/43 27 570)

Preskúšanie, kontrola a čistenie kominov:

Preskúšanie kominov - kominár s odbornou spôsobilosťou:

Jozef Krnáč – Lučenec, Jasná č. 14 – 0905384 952
František Adamčák – Námestie republiky 10, Lučenec – 0905418387

Poskytovanie ďalších informácií v oblasti protipožiarnej ochrany:

Na Mestskom úrade Filákov – každý páry týždeň v stredu: od 13:00 do 16:00 hod.

Vo Filákov dňa: 02.01.2023

Zoltán Anderko
preventívár mesta Filákov